

CPT.: *Buidaampolles. Buidabosses. Buidabots. Buidabutxaques. Buidafrascos* ('escurafascos' en altres comarques). *Buidaolles. Buida-sacs.*

¹ Si no m'enganyo són de la Tarraconense o en tot cas d'Hispania, i deuen correspondre al substrat llatí-vulgar del català, precisament, puix que *VOCTUS* no ha deixat descendència en gallego-portuguès, ni a penes gens en el domini de la llengua castellana, fora de l'Alt Aragó. Abans s'havia cregut que el fr. *vide* venia del ll. *VIDUUS*, cosa impossible fonèticament en it., etc., i que des d'aquest punt de vista solament en francès tenia alguna especiosa versemblança. Tan antic és entre els romanistes el vici, de què encara anem coixos, de guiar-se massa per una llengua tan fonament alterada i innovada com el francès! — ² *Vacu* i *evacuar* són mots savis. S'ha parlat no sense versemblança d'alguna perduració d'aquests en el domini castellà (*DCEC, VAGUADA*). Sembla com si hagués quedat esporàdicament en català antic o molt arcaic: «entre los apòstols una sezila *vaga* éi vi», *VidesR* P27r2; «les atres parts del món eren *vagues* e *buides*», S. xv, Tomich, *Hist.*, 11. — ³ Res no té a veure amb això un mot *bocho* 'clot' de les Bascongades, que cita *MzPi*. — ⁴ *Despullar* que està més o menys en ús en aquest sentit des de c. 1920 en rigor és un calc del fr. *dépouiller*; angl. *to excerpt*; en cast. s'han assajat *extractar* i *esquilmar* en aquesta acc. tècnica d'erudit o escriptent.

Buitre, castellanisme molt estès, sobretot en el Sud i Oest, per *VOLTOR* (veg. aquest i el *DCEC*) *Buixarda, buixardar, V. boixart Buixir, V. abuixar Buixol* [1424], *buixolàs, buixòrni(a), V. JCor., Voc. Aran.*, s. v. *bišó*, cf. *bústia, brúixola Búixola, buixolar, buixoler, V. brúixola Bujarrar-se, bujarró, V. búixara*

BUJOLA, BUJOL, BUIOLA, mot germà de l'it. dial. *bugliolo*, i oc. *boiol*, que designen diverses espècies de galleda o obi, i també afí a un tipus alpi *bouille, bugl*, sobretot reto-romànic i francoprovençal, però també pertanyent a d'altres dialectes francesos: tots plegats suposen un ètímon **BULIA* o **BULIOLA*, potser més aviat **BU(L)GIOLA* (i en part els masculins corresponents **BULIU*, **BULIOLU*, etc.), de procedència desconeguda, probablement pre-romana; com que en una part dels dialectes francesos també designa coves, paneres, obis i altres recipients de forma semblant, es pot creure que tot plegat surti d'un diminutiu **BULGIOLA*, del cèltic *BULGA* o **BULGIA* 'bossa o saquet'; possiblement una part de les formes i accepcions serien degudes a la contaminació o encreuament amb el ll. *ALVEOLUM, ALVEUM*, que significa precisament l'obi o gavadal. □ *1.ª doc.*: *buyol*, 1779; i potser des de 1655 i *burjol* des de 1652 en italià, però ja es troba *bugliolo* des del S. xv, i oc. *boiol* des de 1384.

Abans de l'ex. de «un *buyol* de sentina» que *AlcM* troba en un doc. menorquí de 1779 es deu poder po-

sar el dels Capítols d'Eivissa de 1655 «que la obra de terra que-s fabricarà --- sia venuda, ço és, les gerres de mesura a quatre sous --- los *buxols* grans de somada a quatre sous y los *buxols* xichs a dos sous» (*DAG., AlcM*), car en tot cas consta que «*buyol*, cubo, balda» és usual a Eivissa (PzCabrero) i en la lletra d'aquest temps, i de molts docs. d'altres dates, la *x* i la *y* són tan semblants que es confonen. Hi ha encara *burjol* (que així sens dubte s'ha de llegir «un buriol» en un inventari) a Sóller l'any 1652 (*AlcM*).

El *DAG.* definia *buyol* «galleda amb un travesser de fusta en lloc de nansa de ferro», que coincideix amb la definició del *CostumCatManc.* «*bujol*: com una galleda a la qual s'ha substituït la nansa per un llarg mànec del costat» (II, § 22). Té gran extensió en català, amb variants de forma de l'atuell, no gaire diferents en els punts més importants ja indicats: per a aquella i per a aquestes, es pot veure *AlcM* amb els quatre gravadets que en dona. Però és un mot ben conegut de qualsevol que hagi viscut a la zona costera del Princ., fins en els barris de Barcelona, més encara si freqüenta gent de mar, pescadors i de llocs de marina o no allunyats de mar; en gran part, és veritat, més aviat en la forma femenina *-ola*, i en la gent de ciutat i de parlar comú predomina sens dubte la variant amb *-j* en lloc de *-i*: aquella és la que registra el *DFA.*, etc.; ¹ *buiola*, però, ho havia sentit jo molt a Sant Pol de Mar (anotat 1931 per a una 'galleda de fusta de posar-hi pops'); i també a Vilafranca del Penedès vaig apuntar *buyóla* per a una espècie de *cassa* (1955), mentre que amb *-j* *bujola* es troba fins a les Borges Blanques (*DAG.*) si bé aquí varia ja una mica més la utilització, car segons *DAG.* és un «gavadal».

En fi hi ha la variant mallorquina, un poc alterada per un accident fonètic, *bruiola* i *bruiol* (que *AlcM* escriu amb *-ll*, cosa que és mera ortografia, sense altre testimoni), però l'objecte (veg. gravat) i utilització són els mateixos, i l'afegiment d'una *-r* és el fenomen tan repetit de repercussió de la líquida *l*; qui vulgui encara més detalls sobre l'objecte els trobarà en les definicions detallades que donà *AMAlcover* del *bruiol* mallorquí en el lèxic del bestiar de llana de Manacor (*BDLC* VII, 179) i en el d'altra gent de l'illa (*BDLC* VIII, 187).

Tenim el mot estès a alguns parlars castellans: arag. d'Osca *buyol* «cubeta de madera» (Kuhn, *RLiR* XI, 194) i andalús *buyola*, en el Vocab. d'Alcalá Vencelada, ço que potser ja té alguna antiguitat si, com no és inversemblant, el mot va passar d'aquí a l'àrab del Marroc i Algèria, almenys en l'ús marí i de la costa.²

En llengua d'oc, el mot té gran antiguitat i arrelament propi, almenys en totes les terres mediterrànies: prov. *bouïou* «grand seau pour vider les bateaux ou pour épuiser l'eau des puits qu'on nettoie», que el *TdF* exemplifica com a cosa de gent de mar en dos felibres nadius de Toulon, S. xix, pron. *boulhòu* a Niça i amb variant *boujòu* a d'altres bandes; no obstant, la que s'estén fins al llenguadocià de la ribera montpellerenca (Palavàs, *RLR* XXIII, 132) i del Grau d'Agde és *buyôu* «seau» (A. Rohe, «Seeterminologie»,